

« zurück blättern vor »

GWALTOWAĆ v., ab 1443. **1)** ‘die sofortige Erledigung von etwas fordern, drängen, alarmieren’ – ‘domagać się natychmiastowego załatwienia czegoś, naglić, alarmować’: 1875–1876 Prz.Tyg.Życia 29, DOR *Litwa (...)* *w chęci zniszczenia Sapienhów gwałtowała za wojną.* ◦ †1894 Rol., SW *Szlachta gwałtowała, ale lamenta jej, przedzierające s[[ię]] do tronu, zbywano milczeniem.* ◦ 1952 Żukr.Dni 184, DOR *Chleba! Dawać już chleb! – gwałtowano za bramą.* – SW, DOR. **2)** ‘Gewalt anwenden, gewalttätige Handlungen ausführen, sich über etw. (v.a. ein Recht hinwegsetzen)’ – ‘dokonywać gwałtów, czynów przemocy (przede wszystkim łamać prawo)’: ca.1455 JA XIV 492, STP *Vczynysz, gwalhovacz, gwalch czynysz obprimere.* ◦ (1611) 1767 Krom. 485, L *Cesarz gwałtuąc prawo narodów, chciał Polskie posły topić.* – STP, SPXVI, L, SWIL, SW (stp.), DOR (przestarz.). ◦ **Etym:** mhd. *gewalten* v., ‘Gewalt ausüben, mit Gewalt erzwingen’, LEX. ◦ **Konk:** †*gwałcić*. ◦ **Der:** *gwałtownik* subst. m., ‘jmd., der Gewalt ausübt’, 1443 AGZ XI 226, STP, zuerst geb. MĄCZ. ❖ Es ist nicht auszuschließen, daß *gwałtować* eine polnische Ableitung ist, da der Erstbeleg für †*gwałt* von 1392 stammt. Zum Inhalt 2 vgl. †*gwałt* ‘Aufruhr’ (= Inhalt 7).

« zurück blättern vor »